

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА
АКАДЕМІЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ НАУК

Міжнародна науково-практична конференція

«ВИЩА ОСВІТА У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ»

22 березня 2025 року

Львів – Торунь
Liha-Pres
2025

Організаційний комітет:

Голова організаційного комітету – **Сергій КОРОЄД** – доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, виконувач обов'язків президента Науково-дослідного інституту публічного права (Україна).

Заступник голови організаційного комітету – **Андрій БОРОВИК** – кандидат юридичних наук, доцент, відмінник освіти України, віцепрезидент з наукової роботи Науково-дослідного інституту публічного права (Україна).

Заступник голови організаційного комітету – **Наталія ДЕРЕВ'ЯНКО** – доктор філософії в галузі права, доцент, декан юридичного факультету Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука (Україна).

Члени організаційного комітету:

Валерій БУЖОР – доктор юридичних наук, професор, президент Незалежної кримінологічної асоціації Республіки Молдова, почесний президент Інституту кримінального права та прикладної кримінології (Республіка Молдова);

Станіслав БУКА – доктор економічних наук, професор, ректор Балтійської міжнародної академії (Латвійська Республіка);

Михайло ВІХЛЯЄВ – доктор юридичних наук, професор, директор Центру українсько-європейського наукового співробітництва (Україна);

Валентин ГАЛУНЬКО – доктор юридичних наук, професор, голова Академії адміністративно-правових наук (Україна);

В'ячеслав ДАВИДЕНКО – кандидат юридичних наук, полковник поліції, ректор Одеського державного університету внутрішніх справ (Україна);

Віталій ДЕМ'ЯНЧУК – доктор юридичних наук, професор, ректор Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука (Україна);

Олексій ДНІПРОВ – доктор юридичних наук, старший дослідник, ректор Київського національного університету будівництва і архітектури (Україна);

Віктор МОШІНСЬКИЙ – доктор сільськогосподарських наук, професор, заслужений працівник освіти України, ректор Національного університету водного господарства та природокористування (Україна);

Руслан СЕРБИН – доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, ректор Національної академії внутрішніх справ (Україна);

Євген СОБОЛЬ – доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, ректор Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка (Україна).

Вища освіта у період воєнного стану: сучасні виклики та проблемні питання : Міжнародна науково-практична конференція. Науково-дослідний інститут публічного права, 22 березня 2025 р. – Львів – Торунь : Liha-Pres, 2025. – 256 с.

ISBN 978-966-397-480-4

У збірнику представлено матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Вища освіта у період воєнного стану: сучасні виклики та проблемні питання» (22 березня 2025 р.).

УДК 378"364"(062.552)

ЗМІСТ

Забезпечення права на академічну свободу: національний та міжнародний досвід Алмаші Ірина Михайлівна, Трибунська Анастасія Дмитрівна, Лукач Дмитро Вікторович	9
Особливості управління науковою діяльністю педагогічного університету прифронтового регіону Бережна Світлана Вікторівна	12
Щодо порушення конституційного принципу рівності перед законом при вступі абітурієнтів на окремі спеціальності Боровик Андрій Володимирович	16
Щодо неможливості формування разової спеціалізованої вченої ради через спільну наукову діяльність Боровик Людмила Андріївна	18
Юридична клінічна освіта в умовах воєнного стану в Україні: новітні підходи до організації та управління Бочарова Наталія Василівна, Шкабаро Вероніка Миколаївна, Біла Альона Валеріївна	20
Здобувач і освітнє середовище ЗВО: соціально-культурний контекст Бунчук Оксана Володимирівна, Михальчук Микола Вікторович, Завгородній Микола Валерійович	24
Challenges of the educational process under martial law Vasylyk Maryna Stepanivna	27
Soft skills development during education process at modern universities Vasylyshyna Nataliia Maksymivna	30
Реформа вищої юридичної освіти в Україні: вплив на розвиток законодавства Волохов Олексій Сергійович	34
Структура системи адміністративного права України: узагальнення гіпотези Галуцько Валентин Васильович, Галуцько Валентин Валентинович	38
Модернізація системи перепідготовки фахівців інклюзивної освіти в умовах воєнного стану Ганжа Наталія Валеріївна	42
Оцінка психоемоційного стану здобувачів вищої освіти під час російської воєнної агресії Гевкалюк Наталія Олександрівна, Пудяк Володимир Євгенович	46

ЗДОБУВАЧ І ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЗВО: СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНИЙ КОНТЕКСТ

Бунчук Оксана Володимирівна

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри освітології та педагогіки мистецтва,
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
м. Запоріжжя, Україна*

Михальчук Микола Вікторович

*здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
м. Запоріжжя, Україна*

Завгородній Микола Валерійович

*здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
м. Запоріжжя, Україна*

Радикальні перетворення (політичні, економічні, соціальні) та глобальна інформатизація суспільства (мережа Інтернету, віртуальне спілкування, дистанційні технології), що пройшли в нашій країні за останні десятиліття, не могли не позначитися на світогляді українських здобувачів, їх культурі. Протягом короткого періоду часу в суспільстві спостерігався спочатку спад інтересу до освіти, а потім підвищений інтерес до неї, але, на жаль, це не достатньо сприяло підвищенню загальної культури молоді. В освітній політиці нашої держави неодноразово наголошувалось на важливості формування особистісної культури та вмінь активно адаптуватися до соціального середовища, що дозволяє досягти високих результатів у всіх сферах життя: чим освіченіша людина, чим вищий рівень її культури, тим вона вільніша у судженнях, тим вона стійкіша у своїх позиціях. А це означає, що важливою проблемою освіти залишається формування культури особистості сучасних здобувачів освіти.

Аналіз практичної діяльності зі здобувачами показує, що вони недооцінюють значення та роль культури. Тому ми переконані, що важливим напрямом у вивченні структури соціалізації стає формування

загальної культури здобувачів в освітньому просторі закладу вищої освіти. Оптимізація загальної культури студентів виявляється необхідною умовою вдосконалення освітнього процесу відповідно до вимог вищої школи. У цьому випадку ЗВО може стати не лише центром підготовки фахівців, що є важливим аспектом його діяльності, але і широким культурно-освітнім та культурно-моральним простором, де переважають гуманістичні цінності, в центрі яких – особистість здобувача вищої освіти.

Вища освіта ХХІ століття більш ніж будь-коли покликана формувати особистість із високою культурою, гуманістичними поглядами, творця, який усвідомив сенс морально-етичних відносин та відповідальності за них як важливих норм співіснування в єдиному та цілісному світі. Закон України «Про вищу освіту», прийнятий Верховною Радою України 1 липня 2014 року, застосовуючи результативний підхід, трактує вищу освіту як «сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у вищому навчальному закладі (науковій установі) у відповідній галузі знань за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти, що за складністю є вищими, ніж рівень повної загальної середньої освіти [2]. На сьогодні є одностайним сприйняття вищої освіти як «процесу і результату поєднання навчання та професійної підготовки». Завдання, які вирішує вища освіта, є складними та багатоаспектними. Зокрема, вона передбачає «на основі ознайомлення з найновішими досягненнями наук і практики засвоєння такої великої кількості систематизованих знань, умінь і навичок фахової діяльності, що це забезпечує особі з вищою освітою спроможність самостійно і відповідально виконувати службові чи виробничі функції, творчо використовуючи і розвиваючи досягнення науки, техніки і культури», «містить розвиток особистості студента, його інтелектуальних та моральних якостей», «потреб та навичок подальшого самовдосконалення та безперервної освіти» [3].

Освітнє середовище закладу вищої освіти, на думку Братко М. В., багатосуб'єктне та багатопредметне системне утворення, що має можливості цілеспрямовано впливати на професійно-особистісний розвиток майбутнього фахівця, забезпечуючи його готовність до професійної діяльності та/або продовження навчання, успішного виконання соціальних ролей та самореалізації у процесі життєдіяльності [1, с. 15].

Ми погоджуємось з думкою науковця Братко М. В., адже сприятливе освітнє середовище створює можливість для творчої діяльності, індивідуальної траєкторії розвитку здобувача як основного суб'єкта освітнього процесу. Для здійснення гуманізації освіти в українських

ЗВО необхідно, на думку вчених та практиків, вирішити ряд стратегічних завдань, одним з яких є створення гуманного середовища як неодмінної умови ефективного функціонування закладу вищої освіти. Для цього потрібне комплексне вирішення взаємопов'язаних проблем: реалізація на високому рівні освітнього процесу; організація дозвілля та відпочинку, художньої та науково-технічної творчості; розвитку фізичного виховання та спорту; формування здорового способу життя. Найважливішими напрямками формування освітнього середовища є також створення комфортного соціально-психологічного клімату, атмосфери довіри та творчості, реалізації ідеї педагогіки співробітництва та гуманізму.

Безсумнівним аргументом є те, що велика роль у цьому процесі належить особистості викладача, який виступає основним суб'єктом комунікативного механізму «викладач-здобувач». Педагогічне спілкування, засноване на взаємодії систем «викладач-студент» та «викладач-студентський колектив», потребує особливої культури спілкування та сприятливого психологічного клімату. Комунікативні міжособистісні стосунки всередині цих систем більш ніж будь-де повинні мати гуманістичний характер, бо ця сфера діяльності вимагає не просто спілкування, а й знання особливостей розвитку особистості, її потреб, інтересів, мотивацій, а також взаємної психологічної симпатії здобувача та викладача.

Таким чином, освітнє середовище ЗВО спрямоване на задоволення потреб та інтересів особистості відповідно до загальнолюдських та національних цінностей. Освітнє середовище при цьому виступає як сукупність елементів, які впливають на процес гуманної освіти та характеризуються гуманістичною спрямованістю, включаючи матеріальний та духовний компоненти соціокультурної сфери закладу вищої освіти.

Література

1. Братко М. В. Освітнє середовище вищого навчального закладу: функціональний аспект. *Педагогічний процес: теорія і практика*. 2015. Вип. 1-2. С. 11-18. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rprp_2015_1-2_4
2. Закон України «Про вищу освіту» № 1556-VII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu>
3. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний редактор В. Г. Кремень. К.: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.